

(Ne)moč besed v kratkih zgodbah Tanje Mravak, Lamije Begagić in Davida Albaharija

Đurđa Strsoglavec

Prispevek¹ predstavlja kratke zgodbe hrvaške avtorice Tanje Mravak, bosansko-hercegovske avtorice Lamije Begagić in srbskega avtorja Davida Albaharija, v katerih se veliko govori (v dialogih in monologih), besede pa so pogosto nemočne in ne zmorejo doseči sogovornika, dosežejo pa bralca.

Kratka zgodba in njen status

V južnoslovanskem prostoru je zadnja desetletja 20. stoletja izrazito zaznamovala izkušnja kratke zgodbe. Kratka zgodba je bila kvalitativno in kvantitativno pred drugimi proznimi oblikami. Še več, kot pravi Krešimir Bagić (2005: 303), »postala je presečišče različnih pisateljskih strategij in prerasla v omnižanrski prostor, ki ga zaznamujejo gospodarnost v predstavitvi teme, pripovedovalčeva selektivnost, usmerjenost v resničnost ter razmeroma pogosta uporaba pesniških in dramskih učinkov«, predvsem napet dialog. Poleg tega je, kot poudarja Bagić (2005: 306), tako v zavesti pisateljev kot v zavesti bralcev »iz obrobnega žanra prerasla v prestižen žanr« ter »z množitvijo oblik in načinov komunikacije, z informatizacijo sveta in fragmentacijo izkušnje postajala vse bolj primeren prozni okvir za senzibilnost sodobnega človeka« (in v 21. stoletju to tudi postala).

Tu izpostavljene kratke zgodbe *Pšanc* Tanje Mravak iz zbirke *Morava se pogovoriti* ter *Edin: Sejo, ne jezi se* in *Sejo: Zajtrk pri Barneyju* Lamije Begagić iz zbirke *Obletnica mature* se kažejo kot omenjeni »prozni okvir«, kratka zgodba *Esej* Davida Albaharija, ki je sicer izšla že pred letom 1990, pa je paradigmatično »presečišče pisateljskih strategij« in prikaz rabe literarnih sredstev za »preslikavo nastajanja literature same«, kot pravi Aleš Debeljak (Albahari 2007: zavih).

---

1 Prispevek je nastal v sklopu raziskovalnega programa št. P6-0265, ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

Potreba po besedah Tanje Mravak oziroma *Morava se pogovoriti*

»In je začela jokati, vedel pa sem, da bo [...]. Samo nisem vedel, kaj bi moral zdaj storiti. Najbrž jo objeti. Ampak potem bi moral tudi kaj reči. Samo kaj?« (Mravak 2012: 22) premišljuje pripovedovalec naslovne zgodbe zbirke *Morava se pogovoriti* Tanje Mravak, soočen z ženino (zanj nerazumljivo) zahtevo po pogovoru. Kaj reči – in zakaj, navsezadnje, ko pa je težave pogosto lažje rešiti z molkom, z nedrezanjem v boleča mesta medsebojnih odnosov. Naslovna besedna zveza dobro povzame (sodobni) način komuniciranja, ko se pravzaprav kar veliko pogovarjamo, izgovarjamo cel kup besed, vendar z njimi ne izrečemo nič pomembnega, govorimo drug mimo drugega, v komunikacijskih kanalih je vse polno šumov – tako tudi v zbirki kot izrazno sredstvo prevladuje dialog. Kljub temu pa so zgodbe hrvaške avtorice Tanje Mravak polne tišine, neizgovorjenega, pometenega pod preprogo, potlačenega in v skrajnem primeru izdavljenega bodisi skozi solze bodisi skozi stisnjene zobe zaradi nemočne jeze, žal pa sogovornik takrat gleda televizijo, posluša glasbo, premišljuje o sodelavkinem telesu, se pretvarja, da bere časopis, ali mora nujno telefonirati.

Se zdi znano? Precej. Podobno kot obsedenost z najnovejšo, najboljšo in v vseh specializiranih revijah priporočeno avdioopremo, kot psihično in fizično nasilje v družini, odnosu, službi, kot limanice trgovskih verig in njihovih kartic zvestobe, kot dolga leta gojena zamera, katere vzroka se niti ne spomnimo več, kot apatija, v katero sta zdrsnili simpatija in empatija, kot roke, ki bi rade objele, pa nimajo koga (niti kaj), ker je prepozno, ker je molk zarisal neprestopljivo črto, kot cela vrsta najpogostejše majhnih vsakdanjih nesporazumov, ki se ponavljajo in množijo in prerastejo v tako velike, da nam na koncu preprosto zmanjka moči (in volje), da bi se z njimi spopadli – da bi pogledali tudi vase.

Hrvaška proza je po kar dolgem obdobju nemimetične naravnosti zaradi zunajliterarnih okoliščin, predvsem vojne ob razpadu Jugoslavije in tranzicije v devetdesetih letih 20. stoletja, znova postala precej mimetična in literarna kritika (tudi zgodovina) ji je v želji, da bi jo označila, poimenovala, našla njen skupni imenovalec oziroma skupno poetično podlago, nade(va)la različna poimenovanja, na primer (*nova*) *stvarnostna proza*, *socialni mimetizem*, *novi naturalizem*, *neorealizem*, *kritični mimetizem*, *novi žurnalizem* (ker je veliko hrvaških prozaikov pisalo za časopise in revije; kolumne in članki so postajali vse bolj literarizirani in proza vse bolj žurnalizirana; žanrski sinkretizem je zajel tako literarni kot neliterarni diskurz), *posttranzicijska proza* (pripovedovanje se je z »velikih stvarnostnih« tem preusmerilo k majhnim,

intimnim zgodbam posameznikov), *urbana proza* (tematiziranje povojnega in posttranzicijskega »tukaj in zdaj«), *trdo kuhana proza* (po analogiji z angleško oznako *hard-boiled prose* kot oznako za hiperstvarnostno, brezkompromisno in izjemno mimetično prozo) in podobno.

Tudi za prvenec *Morava se pogovoriti* Tanje Mravak² velja, da tematizira »tukaj in zdaj« hrvaške stvarnosti ter hkratne posledice te stvarnosti na vsakdanjik ljudi, predvsem zaprtost oziroma ujetost v začarani krog neizživetega življenja. V zgodbe bralec stopi *in medias res*, ko se je vse, kar je pripeljalo do trenutka, dogodka, težave, nesporazuma ..., ki jih zgodba tematizira, že zgodilo, zdaj lahko literarne osebe samo še poskušajo zamašiti kakšno luknjo, da ne bi prišlo do (uničujoče) poplave. Vendar največkrat neuspešno in/ali nerazumljeno, kar drugi vpleteni radi pospremijo z »vzpodbudnim« odzivom, na primer: »Ti tud znaš vse zasrat.« (Mravak 2012: 102), kakor se ob sina obregne oblastni in molčeči oče, ker mu je v bolnišnico prinesel knjigo, ki govori o vojni.

Tanjo Mravak, zaposleno v Centru za avtizem Split, v intervjujih pogosto vprašajo, v kolikšni meri delo v takšni ustanovi vpliva na pisanje (predvsem zato, ker zgodba *Ime mi je Davor*, s katero je zmagala na natečaju *Ekran priče 2005*, tematizira avtizem). Mravakova odgovarja, da ne v veliki meri, da je to delo prednjo postavilo predvsem vprašanja, ali se med seboj resnično razumemo, ali je popolna iskrenost ključ za razumevanje, ali resnično razumemo tujo potrebo po skoku s padalom, pletenju ali vsakdanjem desetkilometrskem teku, če tudi sami nimamo te potrebe, ali dejansko čutimo drugega. Meni, da lahko sprejemamo, toleriramo, poskušamo razumeti, vendar ni povsem prepričana, v kolikšni meri razumevanje dejansko obstaja. To seveda velja, če smo iskreni. Ko se začno zamolčevanja, preračunljivost in laži (začno pa se, paradokсно, da bi odnos ohranili!), razumevanje izgubi še tiste drobne možnosti, ki jih je imelo na začetku.

Tudi v zgodbi *Pšanc* se razumevanje policijskega inšpektorja za težave trpinčene ženske in njenih telesnih poškodb umika nenehnemu premišljevanju o sodelavkinem telesu:

Po hodniku je šla Stela. Stela Si-es-aj. Srajce v vseh odtenkih sive. Zgornji trije gumbi nikoli uporabljeni. Od pet do sedem centimetrov petk. Črne hlače dobrih krojev, včasih na njih tanek rdeč pas. In nekaj sivih in črnih kril enake dolžine. Pri hoji do kolen, v sedečem položaju ravno prav. (Mravak 2012: 120.)

2 Zbirka je izšla leta 2010, v slovenščini (prev. Đurđa Strsoglavca) pa leta 2012. Tanja Mravak je objavila še zbirko *Naša žena* (2018).

Album Lamije Begagić oziroma *Obletnica mature*

Kljub temu da je tudi *Obletnica mature* prvenec,³ zbirko odlikujejo zrela pisava, občutek za zaokroženost, učinkovito prepletanje perspektiv in prepričljiv jezik. Virtualna, to je neubesedena (in neuresničena) rdeča nit zgodbe je (deseta) obletnica mature, na kateri nekdanji dijaki 4. b sarajevske gimnazije pripovedujejo kratke reze iz svojega življenja. Vendar ne gre za klasične zgodbe, ki se pripovedujejo na obletnicah, gre za odlomke iz življenj, kratka potovanja skozi stanovanja, spalnice, otroške sobe, postelje, avtomobile ... nekdanjih sošolcev, ki zdaj živijo v povojni Bosni in Hercegovini ali so se izselili. Vsi se dobro spominjajo vojne ob razpadu Jugoslavije, vendar vojne ne tematizira nobena zgodba, bolj gre za njene posledice oziroma zaznamovanost z njo, kajti globoke rane, ki jih je povzročila, še dolgo ne bodo zaceljene. Pečejo in skelijo in opominjajo, da bi lahko bilo drugače.

Zbirka *Obletnica mature* vsebuje 23 podobnih, hkrati pa povsem različnih zgodb, ki jih zaokrožata prva (*Edin: Sejo, ne jezi se*) in zadnja zgodba (*Sejo: Zajtrk pri Barneyju*). Prvo pripoveduje Edin, ki živi v Seattlu, zadnjo pa Sejo, ki živi v Bostonu. V gimnaziji sta se dogovorila, da bosta nekoč drug drugemu poročna priča. Ko je njuna domovina pokala po šivih in skoraj izkravela, sta se izselila. Po štirih letih sta se prvič slišala po telefonu, ko je Sejo poklical Edin in ga prosil, naj mu gre za pričo. O istem telefonskem pogovoru pripoveduje Sejo v zadnji zgodbi zbirke in tako se zapre *album* te obletnice mature, v katerem je malo fotografij srečnih odraslih ljudi in veliko bolečine, posledic zgrešenih odločitev ter pridušenih solz besa in nemoči, veliko molka. »Treba je samo še poudariti, da so vse osebe v tej zgodbi resnične, da resničnejše ne morejo biti ...« (Begagić 2011: 117), kot preberemo v zgodbi *Feda: Podnajemniki*, kakor pač na vsaki obletnici mature, ko nekdanjim sošolcem po nekaj popitih kozarcih z obrazov spolzijo maske, ki so si jih nadeli na začetku srečanja, maske idealiziranega vsakdana.

Zbirka *Obletnica mature* Lamije Begagić je izšla leta 2006 najprej pri beograjski založbi Rende (z letnico 2005), nato pa istega leta še pri sarajevski založbi Omnibus. V Omnibusovi izdaji najdemo dodatek **VOKABULAMIJAR**, v katerem avtorica v svojevrstnem osebnem vokabularju pojasnjuje nekatera *gesla*, povezana z zbirko in z njo samo, na primer *naslov zbirke, jezik, zgodba, vojna, Bosna in Hercegovina, avtobiografija, ljubezen ...*

3 Zbirka je izšla leta 2006, v slovenščini (prev. Đurđa Strsovlavec) pa leta 2011. Prevod zgodbe *Rane strasti* Aide Lončarević, ki je nastal na prevajalski delavnici *Kaj? Što? Ča?* v okviru festivala Mesto žensk, je pred tem izšel v reviji *Apokalipsa* leta 2007. Lamija Begagić je objavila še zbirko *Jednosmjerno* (2010) in leta 2016 roman *V coni*, ki je v slovenščini izšel leta 2019 v prevodu Tatjane Greif.

Pri geslu *zgodba* pravi takole:

Kakor je za glasbenika vse glasba, tudi mačje zavijanje februarja ali žvižg izstreljene granate, tako je tudi za pisatelja vse zgodba. Seveda se vsake zgodbe ne da literarizirati, ampak ko najdete tisto, ki je vredna tega postopka, ste opravili svojo tajno misijo. Literarizacije si ne zasluži samo nenavadna zgodba, tudi iz povsem navadnega dneva, iz jelena na cesti sredi snežne noči ali iz nenavadno grdega otroka lahko naredite zgodbo, ki bo antologijska. Veliko je odvisno od gradiva, še več pa od brušenja. (Begagić 2006: 95.)

To stališče je uresničeno v zbirki *Obletnica mature*, v zbirki zgodb, ki so kot gradivo navadne, kot literarizirane pa posebne ravno zaradi pripovednega načina. Izseke, kratke reze iz življenj pripovedovalcev in drugih literarnih oseb Lamije Begagić spremljamo predvsem skozi mono- in dialoge, ozadje je po navadi skrito med vrsticami in se v maniri tipične kratke zgodbe razkrije šele na koncu.

Pri geslu *Bosna in Hercegovina* pravi takole:

Jaz imam dve Bosni, ena je tista, ki je vplivala na moje odraščanje, zorenje, identiteto na način, kakor nas vzgaja in usmerja veliko zunanjih dejavnikov. To je neka sproščena Bosna, čisto brez stresa, naglice in akcije, prijateljska, prijetna in mirna. Druga je ta današnja, ta okrog nas, posiljena Bosna, od zunaj in od znotraj, Bosna pod pritiskom, Bosna v krču, podobna kakšnemu velikemu, preveč napihnjenemu balonu. Zaradi prve ne bi rada živela nikjer drugje na svetu, zaradi druge bi zaprosila za azil čez lužo. In še dlje ... (Begagić 2006: 99.)

Podobno čutijo tudi njeni Edin, Muki, Hana, Jaca, Tarik, Azra, Feđa, Aida, Sejo ..., zaznamovani z vojno in povojnim časom, v katerem se ljudje vse prevečkrat vprašajo, kje so tisti (boljši) časi, in pri tem mislijo na čas med vojno. Oziroma kot pravi Lamija Begagić pri geslu *vojna*:

Bilo je bolje, ker smo se več smejali, ker smo bili pogumnejši, ker smo cenili drug drugega, ker nismo bili pohlepni, ker smo si delili tisto malo, kar smo imeli, ker smo brali, ker smo se pogovarjali in poslušali drug drugega ... Danes smo škrti, agresivni, pohlepni, sarkastični, razočarani, mizantropi. Za to nismo krivi sami ali smo krivi zelo malo. Ko pasjega mladiča odvržete v gozdu in čez pet let zraste v volka, ga ne morete kriviti. Lahko je izbral med smrtjo in življenjem, živel pa je lahko le tako, da se je prilagodil divjini. (Begagić 2006: 97.)

Eno pogostejših vprašanj, ki spremlja zbirko *Obletnica mature*, je, ali gre za avtobiografsko prozo, zato je geslo *avtobiografija* v dodatku Omnibusove izdaje pričakovano:

Avtobiografije je v mojih zgodbah toliko, kolikor je v njej biografije ljudi, ki me obkrožajo. Prijatelj, ki se druži z veliko pisatelji, mi je rekel, da ga vedno znova kdo ukrade in ga postavi v svojo zgodbo. Ukradla sem ga tudi sama, zavestno ali podzavestno, nekajkrat, kakor sem ukradla tudi svojega fanta ali svojo najboljšo prijateljico; ti Edini, Lane, Asje, Mirze, ki so iz njih nastali, so se znašli v enakih življenjskih situacijah kot resnične osebe, vendar so se z njimi različno spopadli. (Begagić 2006: 101.)

Album Lamiije Begagić je montažen mozaik o preživljanju (in preživetju), o sklepanju kompromisov – s samim sabo, z drugimi, z življenjem – in o ne glede na vse nikoli usahnjenem upanju, da bo enkrat, nekoč, nekje bolje, samo »[n]ajprej je treba počistiti ves ta nered« (Begagić 2011: 136), kot se s Sejevo mislijo sklene zbirka.

Besede so nekaj drugega oziroma Esej Davida Albaharija

Leta 1973 se je na takratni jugoslovanski literarni sceni pojavila odmevna prozna zbirka *Družinske zgodbe*, ki se je ukvarjala predvsem z vprašanji odnosa med zgodbo in stvarnostjo, odnosa do fikcionalne/prikazane stvarnosti ter odnosa do pripovedovanja zgodbe o tem. Status stvarnosti v zgodbi, okrog česar se vrtinčijo zgodbe v prvi zbirki, je rdeča nit, ki se vije skozi (skoraj) vse naslednje proze Davida Albaharija, srbskega prozaika in prevajalca ter vileniškega nagrajenca (2012). Izkušnja, ki jo želijo upovediti različni Albaharijevi pripovedovalci, je po navadi neločljivo povezana z zgodbo, zato o njej ne morejo pričati kot protagonisti dogajanja, o katerem pripovedujejo, temveč samo kot pripovedovalci – njihova »življenjska« izkušnja se stakne z zgodbo šele v poetoloških komentarjih. Na kratko: pripovedovanje zgodbe o pripovedovanju zgodbe, kot v zgodbi *Esej*.

Demistificiranje in razgaljanje literarnega postopka je še temeljitejše v naslednji zbirki, *Opis smrti* (1982), najbrž najbolj znani in nagrajevani Albaharijevi kratkoprozni knjigi. Nekaj zgodb iz te zbirke prinaša tudi slovenski izbor *Besede so nekaj drugega*⁴ (na primer antologijski *Esej* in *Poskus opisa*

4 Zbirka je izšla leta 2007. Zgodbe iz različnih Albaharijevih zbirk je izbral Aleš Debeljak, prevedla jih je Sonja Polanc, ki je prevedla tudi Albaharijeva romana *Vaba* (2008) ter *Götz in Meyer* (2013).

smrti Rubena Rubenoviča, bivšega trgovca z blagovi). V 22 zgodbah se bralec sprehodi od Zemuna, Albaharijevega nekdanjega srbskega doma, prek Jeruzalema do Olimpijskega trga v Calgaryju, njegovem poznejšem kanadskem domovanju, in se ves čas zaveda, da so »[b]esede nekaj drugega« (Albahari 2007: 51), da so »zgodbe o jeziku in besedah zgolj oblika maščevanja; kopičiš jih zato, da bi pokazal, kako navzlic obilici ničesar ne pomenijo, da so prazne v morju praznine« (Albahari 2007: 29), da je kljub večkrat ponovljenim potrditvam zgodbenih resničnosti morebiti vse skupaj resnično le izmišljija, kajti dejanska resničnost je drugačna in resničnejša, k čemur ga nagovarjajo tudi pripovedovalci z napotilom, da ne gre za vprašanje, kaj je resničnost, temveč za vprašanje, ali obstaja resničnost.

Albaharijeva kratka proza zna biti hermetična, nedoumljiva na prvo žogo, mestoma nepriljubljena za današnjega instantnega bralca, ker se v njej na prvi pogled skoraj nič ne dogaja – ni zapleta, ni akcije, ni ljubezenskih trikotnikov, ni obračunavanja z vsem in z vsemi, ni intrig, zarot in ni politike. Pravzaprav gre za *nekaj drugega*, za iskanje odgovora na zagatno vprašanje: ker so vse prave zgodbe že povedane, ni več kaj povedati, brez pravih zgodb pa ta svet nima več smisla – nam potem preostane samo proces pripovedovanja ali še obstaja zgodba, ki ne bo nujno zgodba o zgodbi, ki ne bo nujno metafikcija? Albaharijeve zgodbe kot odgovor »izrisujejo umetniško resnico 'neme pesmi', nedosegljive popolnosti, v kateri besede niso več premalo, ampak že odveč«, kot meni Aleš Debeljak (Albahari 2007: zavih), ki je izbral zgodbe za zbirko *Besede so nekaj drugega*. »Veliko je nedorečenega, prepuščenega bralcu. Temu Albahari na pripovednem krožniku namreč ne postreže z vsem, stalno ga postavlja pred prekoračevanje mej in zapolnjevanje vrzeli, česar pa ne počne le z znotrajbesedilnimi izraznimi sredstvi, ampak tudi z izbiro kontekstov«, kot je zapisal Andrej Blatnik (2012: 13) ob podelitvi mednarodne nagrade vilenica, ki jo je David Albahari prejel leta 2012.

Sklep

»Zdaj se sprašujem: Kaj sem izbral? In ne znam najti pravega odgovora. Edino, kar zmorem, najsi stojim pred oknom ali hodim po neskončnih ulicah ali se opazujem v ogledalu, je molk.« (Albahari 2007: 115), pravi pripovedovalec v Albaharijevi zgodbi *V srebrni mesečini*. Kratke zgodbe Tanje Mravak, Lamije Begagić in Davida Albaharija pred bralci ne molčijo in bralec ne more molčati pred njimi – kakor povedno ne molčita Lana in Srđan v zgodbi *Tekmovalni duh* Lamije Begagić:

Leživa drug zraven drugega in tekmujeva, kdo bo povedal zanimivejšo časopisno zgodbo. Zanimivo pa je lahko marsikaj. Na primer: Ikea se je pred kratkim javno opravičila Nemcem, ker je otroško posteljico poimenovala *gutvik*, kar v nemščini pomeni nekaj podobnega kot *dober seks*. Predstavlja si obraze nemških staršev, ko si ogledujejo posteljice v trgovini s pohištvo, in se zlobno smehljava. Seveda ni šlo za švedsko podlost, temveč za jezikovno naključje. Gutvik je švedsko mestece, nič drugega. (Begagić 2011: 99.)

Leživa v trdnem, potnem objemu in tekmujeva, kdo se bo spomnil povednejšega besedila rockovske pesmi. Povedno pa je lahko marsikaj. Na primer: *41 Shots* Brucea Springsteena. V nekega nesrečneža, ne krivega ne dolžnega, so 41-krat ustrelili samo zato, ker je pred policijo iz žepa potegnil denarnico. Niso ustrelili v zrak, kot opozorilo, niso ustrelili v nogo, kot opozorilo, temveč 41-krat naravnost v njegove prsi. (Begagić 2011: 99–100.)

Leživa, dotikava se s hrbti in tekmujeva, kdo bo povedal bolj žalostno resnično zgodbo. Žalostno pa je lahko marsikaj. Na primer način, kako se ljudje nimajo radi. Način, kako se niti ne pretvarjajo več, da se imajo radi. Način, kako se izogibajo sprotnih dotikov. Način, kako drug drugega nenadoma nehajo spraševati, kakšen je bil dan. Način, kako drug drugega nehajo spraševati, ali pride domov do kosila. Način, kako nehajo načrtovati nakup novih rolet za spalnico. (Begagić 2011: 101.)

Leživa skoraj združena drug z drugim. Tekmujeva, kdo bo bolj uspešno pozabil izgovorjeno. S prstnimi blazinicami preiščem vsak delček njegovega telesa, kakor da bi iskala skrite sledi.

To je to.

Način, kako drug drugemu zapolnjujeva praznine. Način, kako zdrсне v vsako mojo rano, kakor frnikola v jamico. Preprosto se ugnezdi.

To je to.

Način, kako drug drugemu ustvarjava samote in jih pozneje izpolnjujeva.

Zamašiva s prstnimi blazinicami.

Zabetonirava.

Zamrzneva. (Begagić 2011: 104.)

Viri

- ALBAHARI, David, 2007: *Besede so nekaj drugega. Izbrane kratke zgodbe*. Prev. Sonja Polanc. Ljubljana: Center za slovensko književnost. Izbral Aleš Debeljak.
- ALBAHARI, David, 2021: *Esej*. Prev. Sonja Polanc. Ljubljana: Znanstvena založba FF (e-viri). <<https://doi.org/10.4312/NOKQ9389>>.
- BEGAGIĆ, Lamija, 2006: *Godišnjica mature*. Sarajevo: Omnibus.
- BEGAGIĆ, Lamija, 2011: *Obletnica mature*. Prev. Đurđa Strsoglavac. Ljubljana: Družba Piano.
- BEGAGIĆ, Lamija, 2021: *Obletnica mature (dve zgodbi iz zbirke)*. Prev. Đurđa Strsoglavac. Ljubljana: Znanstvena založba FF (e-viri). <<https://doi.org/10.4312/ILUQ2087>>.
- MRAVAK, Tanja, 2012: *Morava se pogovoriti*. Prev. Đurđa Strsoglavac. Ljubljana: eBesede.
- MRAVAK, Tanja, 2021: *Pšanc*. Prev. Đurđa Strsoglavac. Ljubljana: Znanstvena založba FF (e-viri). <<https://doi.org/10.4312/CUAJ3455>>.

Literatura

- BAGIĆ, Krešimir, 2005: Proza urbanega pejzaža. Prev. Đurđa Strsoglavac. Krešimir Bagić (ur.): *Golo mesto, antologija hrvaške kratke proze*. Ljubljana: Beletrina.
- BLATNIK, Andrej, 2012: David Albahari, nagrajenec Vilenice 2012. Tanja Petrič, Gašper Troha (ur.): *Mednarodni literarni festival Vilenica 2012*. Ljubljana: Društvo slovenskih pisateljev.
- DEBELJAK, Aleš, 2007: zapis na zavihu. David Albahari: *Besede so nekaj drugega. Izbrane kratke zgodbe*. Prev. Sonja Polanc. Ljubljana: Center za slovensko književnost. Izbral Aleš Debeljak.